

Wpływ polityki fiskalnej na poziom aktywności gospodarczej, inflację i saldo obrotów bieżących jest przedmiotem niekończących się sporów pomiędzy ekonomistami i politykami. Istnieje wiele opinii na temat siły oddziaływania polityki fiskalnej na gospodarkę. Wzrost wydatków rządowych ma bardzo różne skutki w modelach keynesowskich i w modelach neoklasycznych.

W świetle ostatnich wydarzeń zagadnienie to jest szczególnie ważne. W czasie światowego kryzysu finansowego rozważano, czy wyższe wydatki rządowe będą stymulowały aktywność gospodarczą sektora prywatnego. Później, czy konsolidacja fiskalna (tj. mniejsze wydatki rządowe) spowoduje szkody dla sektora prywatnego. W czasie pandemii Covid-19 rządy wielu krajów zdecydowały o wdrożeniu dużych pakietów fiskalnych, które miały na celu wsparcie sektora zdrowotnego oraz zwalczanie skutków pandemii. Wysokie odczyty inflacji w okresie popandemicznym zrodziły pytania o wpływ pakietów fiskalnych na poziom inflacji.

Powszechnie stosowaną miarą efektywności polityki fiskalnej są mnożniki fiskalne. Mnożniki fiskalne są często obliczane na podstawie strukturalnych modeli wektorowej autoregresji (VAR). Problem polega jednak na tym, że trudno jest wyodrębnić szok związany z polityką fiskalną i nie ma powszechnie przyjętej metodologii obliczania mnożników fiskalnych.

Dzieje się tak dlatego, że zmienne fiskalne, w przeciwieństwie do zmiennych monetarnych, zmieniają się z różnych powodów, rzadko ze względu na stabilizację poziomu aktywności gospodarczej. Dodatkowo zmiany polityki fiskalnej mogą wymagać więcej czasu, niż zmiany polityki monetarnej, ze względu na czas potrzebny na proces legislacyjny. Należy także uwzględnić działanie automatycznych stabilizatorów, czyli przede wszystkim automatycznych zmian poziomu podatków oraz świadczeń i transferów publicznych spowodowanych zmianami poziomu produkcji. Na przykład, w czasie recesji rząd musi automatycznie płacić większe zasiłki dla obywateli tracących pracę, a poziom wpływów podatkowych automatycznie spada.

Identyfikacja szoków polityki fiskalnej jest trudnym zadaniem ekonometrycznym. Standardowe metody okazują się być nieskuteczne. Szoki fiskalne są często identyfikowane na zewnątrz modelu. Jedną z wykorzystywanych metod jest metoda narracyjna, która na przykład może opierać się na identyfikacji szoków fiskalnych poprzez analizę aktów prawnych, wypowiedzi polityków, czy informacji medialnych. Istotną kwestią jest to, że zmiany polityki fiskalnej mogą być wcześniej ogłoszone i oczekiwane z wyprzedzeniem przez uczestników rynku.

Głównym celem niniejszego projektu jest analiza wpływu szoków polityki fiskalnej na poziom aktywności gospodarczej i inflację. W projekcie zaktualizujemy wartości krótkookresowych elastyczności fiskalnych i mnożników fiskalnych. Nowatorskim pomysłem jest wykorzystanie metodologii, która według naszej wiedzy nie była wcześniej stosowana do rozwiązania problemu identyfikacji szoków fiskalnych. Metoda bazuje na tzw. podejściu bayesowskim, w którym badacz może uwzględnić wiedzę a-priori dotyczącą szacowanych parametrów, a dokładniej ich rozkładu statystycznego. Metoda ta pozwala na większą elastyczność i daje możliwość uwzględnienia niepewności badacza co do oszacowanych parametrów. To, co wyróżnia naszą metodę spośród innych, to dodanie niepewności dotyczącej wartości krótkookresowych elastyczności.

W projekt skoncentrujemy się w pierwszej kolejności na Stanach Zjednoczonych. W następnym kroku podobne badanie przeprowadzimy również dla gospodarki polskiej. Ponadto porównamy wyniki z modeli dla poszczególnych krajów z wynikami z modelu panelowego, który obejmie kilkadziesiąt krajów. Pokażemy, w jakim stopniu deficyt wyprzedza inflację, PKB czy saldo obrotów bieżących. Model panelowy zostanie wzbogacony o interakcje nieliniowe. Sprawdzimy na przykład, czy mnożniki fiskalne różnią się w czasie pandemii w porównaniu z normalnymi czasami.

Badanie będzie ciekawym projektem ekonometrycznym, jako zastosowanie nowej, interesującej metody. Badanie może dostarczyć cennych wskazówek dotyczących krótkookresowych elastyczności, a także wartości mnożników fiskalnych. Wyniki mogą być przydatne dla ekonometryków, makroekonomistów oraz władz fiskalnych i monetarnych w zakresie planowania i prognozowania efektów polityki fiskalnej.